

CONFERINȚĂ PUBLICĂ

Karlsruhe, 4 octombrie 1911

Subiectul despre care urmează să vorbim astăzi a suscitât pretutindeni în prezentul nostru imediat cel mai larg interes cu putință; de aceea poate părea îndreptățit a vorbi despre această temă din punct de vedere antroposofic; eu însumi am mai avut prilejul să vorbesc în acest oraș despre această temă sau despre o alta. Numai că modalitatea în care această temă este dezbătută peste tot în prezent, devenind chiar populară, este cu totul diferită de punctul de vedere antroposofic. Dacă, pe de o parte, trebuie să spunem că antroposofia ca atare este o problemă puțin înțeleasă și puțin îndrăgită, tot astfel trebuie poate, pe de altă parte, să atragem atenția că tocmai studierea antroposofică a subiectului ce urmează să ne preocupe astăzi este una deosebit de dificilă. Și dacă, în legătură cu lucruri relativ ușor de priceput și clare ale vieții spirituale, omul prezentului este încă departe de a-și acorda sufletul și mintea pentru a putea să recepteze și să aprecieze cum se cuvine adevărurile antroposofice, cu atât mai mult există în conștiința prezentului o împotrivire atunci când se analizează din punctul de vedere al antroposofiei sau al științei spiritului o temă care ne obligă cu adevărat să aplicăm această știință a spiritului, sau antroposofie, în modul cel mai profund la subiectele cele mai dificile și, de asemenea, cele mai sfinte ale cugetării omenești. Dintre acestea face parte și ceea ce vom discuta astăzi.

CUPRINS

Treptele adevărului (biolog dr. Petre Papacostea) 9

În legătură cu publicarea conferințelor lui Rudolf Steiner 13

CONFERINȚĂ PUBLICĂ, Karlsruhe, 4 octombrie 1911

Cercetarea istorică a secolului al XIX-lea despre Iisus. Arthur Drews. Evangheliile, documente istorice? Creștinismul ca fapt mistic. Misteriile Antichității. Aristide, un discipol al Misteriilor. Două tipuri complet diferite de Misterii: Misteriile egiptene și Misteriile grecești – Misteriile persane sau Misteriile lui Mithra. Omul originar Adam și păcatul originar. Creștinismul paulinic. Evangheliile nu sunt biografii, ci descrieri ale inițierii..... 15

DE LA IISUS LA CHRISTOS

CONFERINȚA I, Karlsruhe, 5 octombrie 1911

Două direcții ale evoluției spirituale europene: principiul-Iisus al iezuitismului și principiul-Christos al rosicrucianismului. Trinitatea: viață spirituală conștientă, viață sufletească subconștientă, viață naturală inconștientă – Spirit, Fiu (Logos), Tată – reprezentare, simțire, voință. Inițierea-spirit a rosicrucienilor și inițierea-voință a iezuiților..... 43

- CONFERINȚA a II-a, Karlsruhe, 6 octombrie 1911**
 Inițierea creștin-rosicruciană. Rosicrucianism și știință a spiritului. Învățătura despre reîncarnare și karmă în inițierea rosicrucienilor și la Drossbach, Widenmann și Lessing, pe de o parte, și în budism, pe de altă parte. Relaxarea, desprinderea corpului eteric pe calea de evoluție rosicruciană. Calea spre viețuirea Evenimentului christic prin revelația permanentă. Viețuirea proprie a imaginilor din Evanghelii în cadrul inițierii rosicruciene. Întâlnirea cu Păzitorul pragului și povestea Ispitirii lui Iisus. Tabloul și scena de pe Muntele Măslinilor. Deosebirea față de calea iezuită. 60
- CONFERINȚA a III-a, Karlsruhe, 7 octombrie 1911**
 Trei surse de cunoaștere a tainelor creștine: Evangheliile, cercetarea clarvăzătorilor, credința, ca o cale de cunoaștere de sine și a lui Christos. Transmiterea funcției de judecător karmic lui Christos. Iisus din Nazaret a fost un om obișnuit, nu un Inițiat, precum Apollonius din Tyana. Raportul individualității lui Christos față de corpul lui Iisus din Nazaret, în opoziție cu raportul individualității lui Apollonius față de corpul său. Căderea în păcat și compensarea prin Christos. Doi martori ai credinței: Pascal și Soloviov. 77
- CONFERINȚA a IV-a, Karlsruhe, 8 octombrie 1911**
 De la credința în Christos la contemplarea lui Christos. Viețuirea Logosului în epoca precreștină și cea creștină. Presentimentul Misteriului de pe Golgota la Richard Wagner, ca exemplu al unei dispoziții pline de devoțiune față de adevărurile lumii spirituale. Evangheliile primite moștenire și Cronica Akasha. Hieronimus și Evanghelia după Matei. Calea de la trăirea afectivă interioară a lui Christos la inițierea creștină. 98
- CONFERINȚA a V-a, Karlsruhe, 9 octombrie 1911**
 Epistolele Apostolului Pavel. Problema degradării corpului fizic după moarte. Legătura formei fizice a corpului cu conștiința

de Eu. Antichitatea greacă: iubirea supremă față de corpul fizic. Antichitatea ebraică: perpetuarea formei corpului fizic prin șirul generațiilor. Cartea lui Iov. 115

CONFERINȚA a VI-a, Karlsruhe, 10 octombrie 1911

Problema centrală a creștinismului: Învierea. Inițierile în Misterii și Evangheliile. Tabloul istoric al lui Pavel după viețuirea de la Damasc. Christos, al doilea Adam. Trupul stricăcios al lui Adam și trupul nesticăcios al celui de al doilea Adam. Corpul fizic și forma umană, fantoma. Legătura dintre vizibilitatea corpului fizic și influența luciferică. 132

CONFERINȚA a VII-a, Karlsruhe, 11 octombrie 1911

Încarnarea doar o singură dată a lui Christos într-un corp fizic. Natura-Eu a omului. Dificultatea înțelegerii Învierii. Corpul fizic ca oglindă pentru viețuirile sufletești. Distrugerea fantomei corpului fizic: Căderea în păcat. Trupul înviat al lui Christos drept fantoma pură a corpului fizic. Reînălțarea principiilor pierdute ale omului. Fantoma omenească salvată. 151

CONFERINȚA a VIII-a, Karlsruhe, 12 octombrie 1911

Cei doi copii Iisus. Individualitatea lui Zarathustra. Influența forțelor lui Buddha. Eul copilului Iisus nathanic. Iisus la doisprezece ani în templu. Iisus la treizeci de ani la Botezul în Iordan. Cenușă și sare. Trupul spiritual al lui Christos: fantoma înviată. La Damasc, pentru Pavel se împlinește Scriptura. 167

CONFERINȚA a IX-a, Karlsruhe, 13 octombrie 1911

Relația individului uman cu impulsul christic. Teosofie precoce la Bengel, Oetinger și Völker. Obiectivitatea influenței luciferice (păcat, minciună, greșeală) și obiectivitatea actului de mântuire împlinit de Christos. Calea exoterică către Christos prin Cina cea de taină și Evangheliile. Comuniunea în Spirit prin forța meditației și concentrare ca drum esoteric. 183

CONFERINȚA A ZECEA, 14 octombrie 1911

Raportul impulsului christic cu fiecare suflet omenesc. Calea esoterică spre Christos prin inițiere. Cele șapte trepte ale inițierii creștine și țelul lor. Primirea fantomei Celui înviat. Funcția karmică de judecător a lui Christos. Învățătura despre reîncarnare. Limpezirea privirii retrospective prin cel de-al doilea Eveniment christic. Despre Jeshu ben Pandira și Bodhisatva. Aducătorul Binelui prin cuvânt. Jertfa benevolă a actului de mântuire al lui Christos.	201
Note.....	222

De aici provine, desigur, și faptul că acea entitate ce urmează să stea în atenția considerațiilor noastre este de multe secole în centrul întregii simțiri și gândiri a omenirii; dar nu numai atât, ci și faptul că ea a dat naștere în cadrul vieții sufletești a omului la cele mai diferite judecăți, simțăminte și concepții. Căci pe cât de neclintit stă pentru mulți oameni ceea ce este legat de numele de Christos, sau chiar de Iisus, pe atât de variate sunt reprezentările despre Christos și despre Iisus, așa cum au mișcat ele sufletele și au preocupat mințile oamenilor de-a lungul secolelor, de la Evenimentul din Palestina încoace. Și de fiecare dată, cu fiecare nouă concepție despre lume care a dominat simțirea și sentimentele unei anumite epoci, care a fost considerată justă la acea epocă, s-a modificat și imaginea despre Christos. Așa s-a ajuns în cursul secolului al XIX-lea – pregătit deja printr-o serie de gânduri și curente spirituale ale secolului al XVIII-lea – ca ceea ce putem sesiza în spirit drept Christos să trebuiască să cedeze terenul acelei Ființe care, în secolele al XIX-lea și al XX-lea, este numită Iisus istoric. Și tocmai acest Iisus istoric este cel în jurul căruia s-a iscat o dispută ce a cuprins cercuri largi, și care tocmai în acest oraș, în Karlsruhe, și-a găsit cei mai de seamă reprezentanți¹, cei mai fervenți luptători. De aceea, înainte de a aborda personalitatea lui Christos Iisus, este bine să arătăm în câteva cuvinte cum stăm cu această dispută.

S-ar putea spune: Ceea ce secolul al XIX-lea considera drept Iisus istoric a apărut ca urmare a aceluși curent spiritual care privea în mod pur exterior tot ceea ce se referă la viața spirituală, care analiza totul după ceea ce putea fi stabilit prin documente exterioare. Și ce putea trece atunci drept un Iisus istoric decât ceva ce putea fi localizat prin documente istorice exterioare, o personalitate care a trăit la începutul erei noastre, care a colindat ținuturile Palestinei, apoi a murit și, pentru credincioși, a înviat. Conform caracterului și naturii epocii aflate acum în declin, credința din cadrul cercetării teologice se limita întotdeauna la ceea ce se credea a putea fi stabilit pe baza unor documente istorice, așa cum stabilim un eveniment oarecare al istoriei pe baza documentelor istorice

obișnuite. Ce documente istorice sunt deci cele ce intră în discuție? Nu este nevoie să insist aici – căci cercetarea istorică a lui Iisus și-a făcut debutul chiar în Karlsruhe – asupra faptului că tot ceea ce ne-a parvenit ca documente istorice, în afara celor consemnate în Noul Testament, poate fi ușor transcris pe o singură pagină, conform părerii unuia dintre cei mai reputați cunoscători ai problemei². Și restul, ce se mai găsește în alte texte – ca de exemplu la *Josephus*³ sau la *Tacitus*⁴ – privitor la Iisus istoric, iese repede din discuție, căci acesta nu va putea fi niciodată valorificat din punctul de vedere al științei istorice acceptate în ziua de astăzi. Rămân așadar, pentru cercetarea privitoare la Iisus, scrierile evanghelice ale Noului Testament și ceea ce există în Epistolele lui Pavel.

Și atunci, cercetarea istorică a secolului al XIX-lea s-a îndreptat spre Evanghelii. Din punct de vedere pur exterior, cum se prezintă aceste Evanghelii? Dacă le privim ca pe niște documente oarecare, așa cum privim, de pildă, documentele care relatează o bătălie sau ceva asemănător, ele se prezintă ca niște documente fizice pline de contradicții, cele patru neputând fi puse de acord folosind punctele de vedere exterioare. Iar în confruntarea cu ceea ce se cheamă critică istorică, ele sunt desființate. Căci trebuie spus că tot ceea ce în secolul al XIX-lea o cercetare harnică și sârguincioasă a reușit să adune la un loc din Evanghelii, pentru a obține o imagine fidelă a lui Iisus din Nazaret, s-a năruit datorită aceluși gen de cercetare reprezentat de profesorul *Drews*⁵. În ceea ce privește cele ce pot fi spuse împotriva istorismului Evangheliilor, putem considera subiectul închis, având în vedere că știința riguroasă și critica atentă ne-au arătat clar că, prin felul obișnuit în care se consemnează faptele istorice, nu se obține absolut nimic despre persoana lui Iisus din Nazaret; și dacă astăzi acest fapt nu se recunoaște în fața științei, trebuie considerat un diletantism științific.

Dar aici se pune problema unui punct de vedere cu totul diferit, și anume să ne întrebăm de la bun început dacă nu cumva cei care au reprezentat învățătura lui Iisus din Nazaret în secolul al XIX-lea, și care au vrut să ajungă la o imagine istorică a lui Iisus din Nazaret,

nu au receptat în mod fals Evangheliile, dacă nu cumva aici există o mare neînțelegere. Ce voiau de fapt Evangheliile? Au vrut ele să fie niște documente istorice, în accepțiunea pe care le-o dă secolul al XIX-lea? Până nu răspundem la această întrebare, ce anume voiau Evangheliile, nu putem elucida cealaltă problemă, adică dacă ele pot fi privite în principal ca documente istorice.

Ceea ce este de spus cu privire la aceasta am încercat să prezint cu mulți ani în urmă în cartea mea *Creștinismul ca fapt mistic*. Și, în legătură cu aceasta, răspunsul la întrebarea care a fost pusă acum: Ce voiau de fapt Evangheliile? nu este dat numai în cuprinsul cărții, ci chiar în titlul ei. Căci titlul cărții nu este „Mistica creștinismului” sau „Conținutul mistic al creștinismului” – nu este vorba câtuși de puțin de așa ceva, ci de faptul că în această carte trebuia să arăt că prin însuși felul în care a luat naștere, prin întreaga sa ființă, creștinismul nu este o faptă exterioară ca celelalte fapte exterioare, ci o faptă a lumii spirituale, care nu poate fi înțeleasă decât printr-o privire de ansamblu a evenimentelor vieții spirituale, prin privirea într-o lume aflată în spatele lumii senzoriale exterioare și în spatele a ceea ce pot statua documentele istorice. Trebuia să arăt că forțele, cauzele care au condus la Evenimentul din Palestina nu se află sub nicio formă în domeniul în care se desfășoară evenimentele istorice; că deci creștinismul nu poate avea doar un conținut mistic și că dacă vrei să descâlcești firele care s-au tras – nu pentru documentele exterioare, ci în derularea spirituală tainică – în spatele evenimentelor, pentru a putea fi posibile Evenimentele din Palestina, este necesară mistica, contemplarea spirituală.

Pentru a înțelege ce este creștinismul și ce poate și trebuie să fie el în sufletul omului din ziua de azi, dacă sufletul se înțelege pe sine în mod just, va trebui să arătăm pe scurt ce profund fundamentate în realitățile spirituale ale evoluției omenesci sunt cuvintele unui așa de bun creștin precum *Augustin*⁶, atunci când spune: „Ceea ce numim în prezent religie creștină exista deja la cei vechi și nu a lipsit nici la începuturile neamului omenesc, iar când Christos a apărut în carne și oase, atunci religia adevărată, care

existase și înainte, a primit denumirea de creștină." Astfel, o autoritate atât de definitorie ne arată faptul că prin Evenimentele din Palestina nu a intervenit în niciun chip ceva nou în omenire, ci că lucrurile care au fost căutate dintotdeauna de sufletele oamenilor, cunoașterea spre care au tins oamenii, a suferit într-un anumit fel o modificare. Ce exprimă deci o astfel de afirmație precum cea a lui Augustin? El vrea să arate în esență că odată cu Evenimentele din Palestina omenirii i s-a dat, i s-a dăruit ceva ce, într-un anumit mod, a putut fi găsit și înaintea acestui Eveniment, dar altfel decât pe calea creștină. Iar când vrem să verificăm celălalt mod în care cealaltă epocă a putut ajunge la adevărurile și regulile creștinismului, evoluția omenirii ne indică ceva ce poate fi circumscris într-un cuvânt, care deocamdată astăzi află puțină înțelegere, dar care va găsi din ce în ce mai multă înțelegere pe măsură ce concepția spiritual-științifică îi va capta pe oameni. Este vorba de ceea ce este cuprins în expresia „Misteriile Antichității”. Nu trebuie să ne gândim la religiile pur exterioare ale popoarelor Antichității, ci la ceea ce se practica în epocile precreștine în acele lăcașe tainice, botezate cu numele de *Misterii*.

■ Ce erau aceste Misterii în Antichitate?

■ Dacă aveți în vedere ceea ce este scris în cartea mea *Știința ocultă în rezumat* veți avea o explicație spiritual-științifică pentru ele. Există însă și numeroși scriitori profani care au făcut public ceea ce constituia un secret pentru oamenii Antichității. Acolo ni se spune că doar un număr redus de oameni era admis în lăcașele de învățământ desemnate drept Misterii și care erau lăcașe de cult. Întotdeauna era un cerc mic de oameni care era admis în aceste Misterii de către Întelepții-preoți; un cerc mic, care ulterior se separa de lumea exterioară, în cazul că membrii acestui cerc misterial își spuneau: Va trebui, pentru a ajunge să cunosc ceea ce se poate atinge în Misterii, să încep un alt mod de viață decât cel ce se obișnuiește în mod curent în viața publică. În primul rând, trebuie să mă obișnuiesc să gândesc în alt fel. În fapt, era vorba, la aceste persoane care erau elevi ai Misteriilor, de o anumită separare de viața publică.

Misterii existau peste tot. Le puteți găsi la greci și romani și la alte populații. Astăzi există o întreagă literatură pe marginea acestui subiect, așa încât cele ce sunt afirmate aici pot fi și ele confirmate de către cercetarea exterioară. Dacă acești discipoli ai Misteriilor erau admiși să participe la ce se preda acolo înseamnă că ceea ce ei primeau ar putea fi comparat cu ceea ce astăzi este numit știință sau cunoaștere – aceasta însă nu era preluată în același fel în care sunt preluate astăzi cunoștințele. Discipolul misterial viețuia ceva, iar prin ceea ce el experimenta devenea un cu totul alt om. El simțea cu cea mai mare intensitate ceea ce este cuprins în expresia: În fiecare om trăiește, ascuns în adâncurile cele mai profunde ale sufletului și dormitând acolo, un om superior. Și așa cum omul obișnuit privește prin ochii lui lumea, așa cum, prin gândirea sa, el poate medita la cele viețuite, tot astfel acest om, la început necunoscut pentru cunoașterea exterioară, dar care poate fi trezit din adâncurile naturii omenești, poate recunoaște o altă lume, care pentru ochii exteriori, pentru gândirea exterioară nu este accesibilă. Aceasta se numea: nașterea omului interior. Este o expresie folosită încă și în ziua de azi, dar felul în care este ea utilizată are un caracter sec, abstract, foarte superficial. Când ea era aplicată de discipolul misterial la propria sa persoană, aceasta semnifica un fapt major, care s-ar putea compara doar cu nașterea omului în sens fizic. Așa cum ceea ce este omul în lumea fizică este născut dintr-un străfund întunecat – un străfund natural, conform concepției materialiste, sau un străfund spiritual, conform concepției spiritual-științifice, și abia astfel devine un om fizic în sens exterior – tot astfel prin procesele din Misterii era realmente născut, ca un om superior –, ceea ce anterior fusese la fel de puțin prezent pe cât fusese omul fizic înainte de naștere sau concepție. Discipolul misterial devenea un nou-născut, un om născut din nou.

Concepția care există astăzi despre cunoaștere, răspunsul primit mereu atunci când pui o întrebare profund filosofică este tocmai contrarul a ceea ce constituia nervul principal al întregii mentalități și concepții din Misterii. Astăzi omul întreabă în sens kantian sau

schopenhauerian: Care sunt limitele cunoașterii? Ce poate cunoaște omul? Nu este nevoie decât să luăm în mână un ziar și la orice pagină te lovești de acest răspuns: Aici și acolo sunt limitele cunoașterii, iar omul nu poate trece dincolo de ele. Acest lucru este în contradicție totală cu ceea ce se voia în Misterii. Sigur, se spunea că omul nu poate rezolva această problemă sau o alta, că nu poate pătrunde cu privirea ici și colo, dar niciodată nu s-ar fi spus, în sensul unei teorii kantiene sau schopenhaueriene a cunoașterii, că un lucru sau altul nu poate fi cunoscut; s-ar fi spus că trebuie apelat la această cunoaștere, că omul poate evolua, că în el zac forțe ce dormitează, ce trebuie aduse la suprafață; și dacă sunt aduse la suprafață, atunci omul se înalță la o capacitate de cunoaștere superioară. Întrebarea kantiană: Care sunt limitele cunoașterii? n-ar fi avut niciun sens pentru vechea concepție mistică. Singura întrebare care ar fi avut sens era: Cum poți face să depășești ceea ce în viața obișnuită sunt limitele cunoașterii? Prin ce mijloace poți activa forțe mai profunde din natura umană pentru a contempla ceea ce nu poți contempla cu forțele obișnuite?

Și pentru a percepe întregul iz de vrajă al Misteriilor, ce se resimte și în relatările scriitorilor din exterior – Platon, Aristide, Plutarh, Cicero –, mai este nevoie de încă ceva. Trebuie ca nouă să ne fie clar că pe parcursul uceniciei mistică exista o cu totul altă dispoziție sufletească față de adevărurile științifice decât cea a omului din ziua de azi. Ceea ce noi numim astăzi adevăruri științifice poate fi receptat de orice om, în orice dispoziție și stare sufletească. Tocmai în acest fapt se vede astăzi un semn distinctiv al adevărului. Se spune că adevărul nu depinde de dispoziția pe care o porți în suflet. Or, pentru discipolul mistic, cel mai important lucru, înainte ca el să fi fost pus în legătură cu marile adevăruri, era să parcurgă o etapă prin care sufletul se metamorfozează în ce privește modul de a simți și a avea sentimente. Iar ceea ce astăzi ne apare a fi lucrul cel mai simplu al cunoașterii științifice nu era adus la cunoștința discipolului mistic în așa fel încât el să-l fi putut privi în mod exterior, cu rațiunea, ci sufletul lui trebuia pregătit